

V. ZEWNĘTRZNE UWARUNKOWANIA REALIZACJI STRATEGII GMINY SIEMYŚL

16. Założenia i powiązania strategii Gminy Siemyśl ze strategiami wyższego rzędu

Podstawową zasadą przyjętą w czasie prac nad strategią lokalnego rozwoju Gminy Siemyśl, warunkującą powodzenie jej realizacji było założenie zgodności strategii gminy z kierunkami rozwoju powiatu kołobrzeskiego i miasta Kołobrzeg. Tylko spójność celów dla tak określonych obszarów geograficznych, kulturowych i administracyjnych daje gwarancję uzyskania akceptacji przez społeczność lokalną proponowanych zmian.

Ponieważ kluczowe znaczenie dla rozwoju całego mikroregionu ma miasto Kołobrzeg, toteż w dokumentacji można znaleźć szereg odniesień do celów i programów miasta. Gmina Siemyśl zalicza się do gmin leżących w pasie przymorskim, dlatego w jej celach rozwojowych uwidacznia się charakter pomostowy. Z jednej strony jest to funkcja usługowa na rzecz gmin nadmorskich, a z drugiej strony uwidacznia się funkcja Siemyśla jako zaplecza rozwojowego i źródła zasobów. Bliskość Siemyśla pozwala na wzbogacenie i uatrakcyjnienie oferty gmin nadmorskich, służy także dywersyfikacji szans rozwojowych, przez co cały ten obszar zyskuje atrakcyjność pozwalającą skutecznie konkurować z pozostałymi powiatami nadmorskimi.

Istotą strategii lokalnego rozwoju Gminy Siemyśl jest wykorzystanie szans w otoczeniu jakie stwarza bliskość Kołobrzegu i Koszalina, oraz przeciwdziałanie rysującym się zagrożeniom głównie w zakresie rolnictwa. Gmina wykorzystywać będzie swoje mocne strony wynikające z istniejących zasobów i zagospodarowania terenu oraz neutralizować słabe strony będące skutkiem dysproporcji miasto – wieś, a także struktury agrarnej rolnictwa.

Oznacza to inwestowanie w rozwój sieci osiedleńczej z preferencjami dla Siemyśla i Charzyna, przy zachowaniu naturalnych, krajobrazowych i przyrodniczych walorów oraz utrzymaniu rolnictwa jako ważnego czynnika rozwoju. Gmina tworzyć będzie szanse dla osiedlania się ludzi i firm w północnej oraz centralnej jej części jako alternatywę dla Kołobrzegu. Osią rozwojowa gminy będzie droga Charzyno – Siemyśl - Górawino. Poważnym problemem wszystkich gmin w Polsce są zapóźnienia w rozwoju infrastruktury społecznej i technicznej. Kluczem do poprawienia infrastruktury społecznej jest inwestowanie w rozwój szkolnictwa i oświaty gminnej oraz dostępności kultury. Natomiast nadrobienie zapóźnień w zakresie infrastruktury technicznej będzie możliwe tylko poprzez aktywne uczestnictwo Gminy Siemyśl w programie zagospodarowania rzeki Dębosznicy oraz w programach operacyjnych miasta Kołobrzeg. Właśnie tego rodzaju programy mogą pozwolić na pozyskanie środków pomocowych wspierających niewielki budżet gminy.

Sprawdzianem dla społeczności Gminy Siemyśl będzie umiejętność przygotowania się do opracowywania, realizacji i uczestniczenia w programach pomocowych, strukturalnych i innych, tym bardziej, że “słaby” budżet gminy stanowi silne ograniczenie zdolności inwestycyjnej gminy. Temu wyzwaniu można sprostać poprzez stałe podnoszenie kwalifikacji samorządu gminnego, zapewnienie sobie szybkiego dostępu do wiarygodnej informacji i informatyzację gminy.

Najważniejszym zadaniem dla kolejnych zarządów gminy jest uświadomienie sobie, że **zmiana jest motorem postępu**. W konkurencji z innymi możemy wygrać tylko przez racjonalne działanie i otwartość na zmiany.

17. Programy operacyjne miasta Kołobrzeg

Poniżej zamieszczona została lista programów operacyjnych miasta Kołobrzeg. Ponieważ strategia miasta jest w trakcie opracowywania nie jest możliwa szczegółowa analiza tych programów pod kątem ich wykorzystania w planach rozwojowych Gminy Siemysł. Należy podkreślić, że informację o programach uzyskaliśmy dzięki uprzejmości i otwartości władz miasta na współpracę z gminami tworzącymi powiat kołobrzegi.

Wykaz programów operacyjnych miasta Kołobrzeg:

1. *Bałtyckie Centrum Zdrowia*
2. **Kompleks rekreacyjny AQUA-PARK**
3. **Lotnisko cywilno-sportowe Kołobrzeg-Bagicz**
4. **Przystań jachtowa – MARINA**
5. **Wioska pensjonatów lotniskowych**
6. **Program ścieżek rowerowych**
7. **Promenada *Ku Słońcu***
8. **Program *Euro-Camping***
9. **Program *Hipodrom Miejski***
10. ***Centrum Kultury Morskiej***
11. **Miejski szlak wodny – *Kołobrzaska Wenecja***
12. ***Wyższa Szkoła Turystyki i Zarządzania***
13. **Składowisko Odpadów Komunalnych**
14. **Program selektywnej zbiórki odpadów komunalnych**
15. **Modernizacja oczyszczalni ścieków**
16. **Kompleksowy program ogrzewnictwa**
17. **Program sprawnego układu komunikacyjnego**
18. **Program regulacji szlaków rzecznych w mieście**
19. **Program modernizacji przemysłowych urządzeń podziemnych (ścieki, woda pitna, wody deszczowe)**
20. **Miejski program polityki mieszkaniowej**
21. **Wykorzystanie terenów powojkowych**
22. **Kształtowanie zasobów mieszkań komunalnych (budowa nowych i wykup z rynku wtórnego)**
23. **Uwolnienie terenów pod budownictwo mieszkaniowe**
24. **Program ochrony wybrzeża morskiego**
25. **Program ochrony i kształtowania zieleni**
26. **Program zmniejszenia uciążliwości dla środowiska**

18. Kluczowe przedsięwzięcia powiatu kołobrzegi na lata 2000 - 2006

Przedstawione poniżej kluczowe przedsięwzięcia powiatu kołobrzeskiego zostały wskazane w czasie warsztatów poświęconych wypracowaniu koncepcji rozwoju Euroregionu Pomerania na lata 2000 – 2006. Dwudniowe warsztaty odbyły się w marcu 1999 r. Uczestniczyli w nich przedstawiciele wszystkich gmin tworzących powiat oraz przedstawiciele samorządu powiatowego. Utwierdza nas to w przekonaniu, że zadania te uzyskają odpowiedni priorytet w opracowywanej strategii rozwoju powiatu kołobrzeskiego.

I GRUPA – najpilniejsze przedsięwzięcia powiatowe

- **Utworzenie Powiatowego Centrum Promocji Inwestycyjnej dla gmin ze środków pomocowych,**
- **Odbudowa i modernizacja systemu komunikacyjnego (dróg),**
- **Budowa powiatowego wysypiska odpadów,**
- **Zakończenie inwestycji obecnie realizowanych,**
- **Promocja powiatu,**
- **Zaopatrzenie w wodę i odbiór ścieków w 75% wszystkich zagród wiejskich na terenie gminy (powiatu).**

II GRUPA

- **Pozyskanie inwestorów,**
- **Bałtyckie Centrum Turystyczne w Bagiczu,**
- **Budowa Centrum Komercyjnego – Ramlewko przy drodze krajowej nr 6 i nr 162,**
- **Przystosowanie obiektów szkolnych do wymogów reformy oświatowej,**
- **Nowelizacja planów zagospodarowania przestrzennego,**
- **Uzbrojenie terenów budowlanych,**
- **Zagospodarowanie terenów przemysłowych – 100 ha po byłym lotnisku przy trasie nr 6,**
- **Pełna gazyfikacja wszystkich miejscowości na terenie gmin powiatu,**
- **Aktywizacja bezrobotnych.**

III GRUPA

- **Ochrona brzegu morskiego,**
- **Zalesienie gruntów,**
- **Odtworzenie urządzeń wodno-melioracyjnych na terenach zlewni rzeki Parsęty (prace publiczne – likwidacja bezrobocia),**
- **Utworzenie schroniska powiatowego dla zwierząt.**

Najważniejsze przedsięwzięcia sklasyfikowane zostały w trzech grupach od najpilniejszych (grupa I) do równie ważnych (grupa II i III), chociaż stawianych nieco niżej w hierarchii potrzeb powiatu.

Na podstawie dostępnych materiałów i spotkań z władzami samorządowymi ustalono, że pomimo braku strategii rozwoju powiatu kołobrzeskiego widoczna jest zgodność celów Gminy Siemyśl z prognozowanymi kierunkami rozwoju powiatu kołobrzeskiego, jak i z celami rozwojowymi gmin sąsiadujących.

Zgodność strategii Gminy Siemyśl z kierunkami rozwoju powiatu kołobrzeskiego i miasta Kołobrzeg jest konsekwencją widocznej spójności celów dla obszarów geograficznych, kulturowych i administracyjnych oraz naturalnej potrzeby włączenia się w programy operacyjne miasta Kołobrzeg.

W najważniejszych kierunkach rozwoju Gminy Siemysł zawierają się wszystkie ważniejsze przedsięwzięcia powiatowe. Obejmują one między innymi:

- Inwestowanie w rozwój szkolnictwa i oświaty gminnej, w dostępność kultury, ochronę zdrowia i bezpieczeństwo mieszkańców,
- Wyrównanie poziomu życia obszarów wiejskich w zakresie infrastruktury,
- Aktywne zwalczanie bezrobocia,
- Aktywizację gospodarczą i pozyskiwanie inwestorów,
- Ochronę środowiska,
- Wspólną promocję.

19. Wytyczne do strategii powiatowej, strategii gmin sąsiednich i strategii wojewódzkiej

Najważniejszym zadaniem jest uwzględnienie w strategii miasta Kołobrzeg (w programach operacyjnych miasta) interesów gmin sąsiednich i będących w strukturze powiatu. Miasto i władze powiatowe powinny wypracować standardy i kanały informacyjne pomiędzy gminami.

Niemniej ważne jest stałe informowanie o planowanych przedsięwzięciach i ich skutkach (kurort czy nie, co z portem i działalnością gospodarczą o znacznej uciążliwości dla środowiska, preferowane kierunki rozwoju miasta, itp.).

Strategia powiatowa powinna być oparta na strategiach gminnych, powinna integrować gminy i ich strategie oraz wykorzystywać synergiczny efekt działań, szczególnie w zakresie pozyskiwania środków pomocowych oraz realizacji inwestycji o skali wykraczającej poza potencjał i możliwości gmin. Samorząd powiatowy powinien być "wsłuchany" w odgłosy z gmin, a wszystkie kwestie sporne powinny być rozwiązywane w drodze porozumień.

Należy położyć nacisk na likwidację patologii popegeerowskiej oraz tworzenie specjalnych programów dla zdolnej młodzieży wiejskiej.

Powiat musi wypracować (zrozumieć) swoją specyfikę (przewagę konkurencyjną) odróżniającą go od innych gmin i powiatów nadmorskich.

W strategii powiatowej i wojewódzkiej powinny zostać uwzględnione kluczowe przedsięwzięcia warunkujące prawidłowe tempo rozwoju gminy. Należy do nich zaliczyć:

- Realizację powiatowego wysypiska odpadów,
- Powiatowy program ścieżek rowerowych, konnych i pieszych,
- Powiatowy program ochrony i kształtowania zieleni,
- Powiatowy program zmniejszenia uciążliwości dla środowiska.

VI. REALIZACJA STRATEGII PRZEZ GMINĘ SIEMYŚL

Realizacja strategii nie wymaga “specjalnego” zarządzania i organizacji pracy w gminie. Strategia uświadamia rządzącym i rządzonym cele wspólne, które pozwalają społeczności lokalnej wykorzystać szanse w otoczeniu, umożliwić neutralizację zagrożeń oraz wykorzystać mocne strony i zlikwidować słabe strony.

Wszystkie działania podejmowane w gminie powinny być podporządkowane osiągnięciu celów zawartych w strategii. Przeciwna sytuacja może oznaczać potrzebę zmiany strategii, podejmowanie działań nieefektywnych lub wymuszonych przez otoczenie. W większości wypadków wymuszenie działań przez otoczenie spowoduje zmianę kolejności zadań wpisanych do harmonogramów realizacyjnych bez zmiany priorytetów. Jeśli presja otoczenia wymusza zmianę priorytetów należy podjąć prace nad weryfikacją strategii.

Posiadanie strategii pozwala "panować" nad wielokierunkowymi i wielowątkowymi działaniami. Dzięki temu możliwe będzie znacznie szybsze osiągnięcie celów.

Uświadczenie sobie celów, których realizacja zapewni lepszy byt następnym pokoleniom, pozwala lepiej wykorzystać szanse tkwiące w otoczeniu. Cele doraźne, takie jak braki w infrastrukturze technicznej, są oczywiste i postrzegane przez wszystkich mieszkańców. Znacznie trudniej jest uzgodnić wydatki z budżetu gminy na cele, które nie mają wymiaru finansowego lub nie dają się wymierzyć kilometrami sieci wodociągowej.

Właśnie uświadczenie takich celów, uzgodnienie priorytetów przynoszących efekty odłożone w czasie bądź konsumowane przez następne pokolenia nadaje sens strategii.

Wdrażanie strategii wymaga zapoznania z nią ludzi uczestniczących w realizacji strategii. Jest to jeden z najistotniejszych, kluczowych elementów. Uświadciamy wszystkim przyjęte cele, dyskutujemy harmonogramy zadań i ustalamy odpowiedzialnych. Okresowo dokonujemy weryfikacji postępów we wdrażaniu strategii. Ważniejsze sukcesy należy "świętować". Uświadcniają one wszystkim przebytą drogę, często bowiem w natłoku problemów zapominamy jak wiele udało się już zrealizować.

20. Projekty wspólne i współfinansowane ze środków zewnętrznych

Analiza celów i kierunków rozwoju miasta Kołobrzeg, powiatu kołobrzesckiego i Gminy Siemyśl pozwala wskazać wspólne obszary i kierunki działań, które mogą stać się projektami finansowanymi ze źródeł zewnętrznych. W celu ułatwienia porównań zestawiono poniżej najważniejsze priorytety miasta Kołobrzeg, podstawowe kierunki rozwoju powiatu kołobrzesckiego i kierunkowe działania w ramach strategii Gminy Siemyśl.

Podstawowe kierunki rozwoju powiatu kołobrzesckiego:

- Wykorzystanie potencjału morskiego
- Wzmocnienie sektora turystycznego
- Rozwój lecznictwa uzdrowiskowego
- Wspieranie rozwoju MŚP
- Aktywne zwalczanie bezrobocia
- Zmniejszenie dysproporcji w rozwoju społeczno – ekonomicznym

- Dbłość o środowisko przyrodnicze jako klucz do przyspieszonego rozwoju
- Poprawa stanu infrastruktury technicznej
- Inwestowanie w młodzież
- Wspólna promocja powiatu
- Uporządkowanie stanu własności gruntów i nieruchomości
- Stworzenie warunków rozwoju budownictwa komunalnego

Najważniejsze priorytety miasta Kołobrzeg:

- Wykorzystanie morskiego położenia i naturalnych warunków uzdrowskowo-wypoczynkowych
- Podnoszenie turystyczno-wypoczynkowej atrakcyjności miasta
- Tworzenie klimatu dla rozwoju przedsiębiorczości
- Utworzenie w Kołobrzegu Wyższej Szkoły Zawodowej – budowanie wizerunku miasta akademickiego
- Mecenat w odniesieniu do kultury i sztuki

Podstawowe kierunkowe działania Gminy Siemyśl:

- Likwidacja dysproporcji miasto–wieś poprzez likwidację zapóźnień w rozwoju infrastruktury społecznej,
- Likwidacja dysproporcji miasto–wieś poprzez likwidację zapóźnień w rozwoju infrastruktury technicznej,
- Utrzymanie rolnictwa i przetwórstwa rolnego jako ważnego czynnika rozwoju,
- Tworzenie szans osiedlenia ludzi i firm jako alternatywa dla Kołobrzegu. Wykorzystanie pomostowego charakteru gminy w stosunku do gmin leżących w pasie nadmorskim,
- Zachowanie czystego środowiska, zachowanie naturalnych, krajobrazowych i przyrodniczych walorów gminy,
- Wypracowanie umiejętności szybkiego opracowywania i sprawnej realizacji projektów finansowanych z programów pomocowych, strukturalnych i innych,
- Promocja gminy w ramach powiatu kołobrzieskiego i porozumień lokalnych.

Odwołując się do powyższego porównania możemy wskazać cele i działania Gminy Siemyśl na lata 2000 – 2016 możliwe do zrealizowania dzięki współdziałaniu partnerów lub przygotowywaniu ponadgminnych projektów pomocowych. Lista tych celów zestawiona została w formie tabelarycznej w załączniku “harmonogramy”. Jest to jednocześnie pierwszy harmonogram dla tych działań. Powinien on być zweryfikowany w trakcie prac podmiotów realizujących, w zależności od zmieniających się uwarunkowań zewnętrznych, takich jak zmiana prawa lub też sposobów finansowania projektów pomocowych, czy też wreszcie w przypadku zmiany priorytetów. Cele sformułowane są w sposób ogólny (kierunkowy) aby nie ograniczać autorów w modyfikacjach sposobów ich realizacji.

Ważne jest wypracowanie umiejętności tworzenia programów ponadgminnych w celu zwiększenia absorpcji środków pomocowych, tak w układzie pionowym: powiat – gminy członkowskie, jak i w układzie poziomym, skupiając się wokół celów realizacyjnych nastawionych na osiągnięcie możliwie największego efektu (w ochronie środowiska, w tworzeniu miejsc pracy, w integracji społeczeństwa, w podniesieniu jakości życia itp.). Programy powinny być dostosowywane do warunków ustalonych przez dysponenta środków (bardzo dobre programy nie spełniające narzuconych kryteriów nie uzyskują finansowania ze środków pomocowych!).

Przegląd propozycji celów i kierunków działań wspólnych

w zakresie gospodarki:

- Powołanie lobby gospodarczego gmin kołobrzeskich
- Promocja integracji z UE i współpracy regionalnej w ramach Euroregionu Pomerania
- Nawiązanie poprzez Euroregion Pomerania kontaktów z gminami z innych państw
- Współpraca z Polsko-Niemieckim Towarzystwem Wspierania Gospodarki (TWG)
- Stała promocja ofert gospodarczych gminy w celu pozyskania inwestorów
- Wprowadzenie “certyfikacji firm ze swojego mikroregionu”
- Uruchomienie w ramach powiatu punktu informacyjnego o dostępnych źródłach środków pomocowych i kredytów
- Rewitalizacja gminnych parków popegeerowskich (projekt “Gea-Park”)
- Uruchomienie konkursu na najlepsze wyroby, a w jego efekcie oznakowywanie produktów hasłami: “Złota Perła Bałtyku” i “Srebrna Perła Bałtyku”

w zakresie rolnictwa:

- Powołanie Stowarzyszenia Agroturystycznego Gmin Przymorza
- Powołanie Stowarzyszenia Producentów Rolnych
- Organizowanie programów startowych w rolnictwie i jego otoczeniu
- Promocja produkcji tzw. “zdrowej żywności”

w zakresie turystyki:

- Wspólna promocja turystyczna regionu
- Stworzenie programów turystycznych z uwzględnieniem gospodarstw agroturystycznych
- Powiatowy program ścieżek rowerowych, konnych, pieszych itp.
- Wspólna promocja przez gminy Siemyśl i Gościno jeziora Kamienica
- Inwentaryzacja i renowacja zabytków

w zakresie edukacji:

- Organizowanie programów edukacyjnych wykraczających poza obowiązujący program nauczania
- Programy oświatowe i edukacyjne dla młodzieży i osób w wieku produkcyjnym, dla bezrobotnych i potencjalnych bezrobotnych na wsi (restrukturyzacja zatrudnienia)
- Finansowe wspieranie najzdolniejszej młodzieży
- Zwiększenie liczby uczniów ze środowisk wiejskich kształcących się w szkołach średnich i na studiach, w tym szczególnie ze środowisk popegeerowskich

w zakresie infrastruktury:

- Uporządkowanie dorzecza rzeki Dębosznicy i Błotnicy (program zagospodarowania jeziora Kamienica i jeziora Resko Przymorskie).
- Wdrożenie programu poszanowania energii.
- Doprowadzenie gazu do gminy z magistrali Karlino - Rymań.

w zakresie poziomu i jakości życia społeczeństwa:

- Program rozwoju opieki zdrowotnej w ramach powiatu (Bałtyckie Centrum Zdrowia)
- Organizacja akcji charytatywnych na rzecz rodzin popegeerowskich
- Opieka nad dziećmi z rodzin popegeerowskich (stypendia, opłacenie bursy, opieka aż do ukończenia studiów)
- Powołanie fundacji na rzecz pomocy społecznej dla rodzin z byłych PGR jako wspólne działanie gmin

- Poprawa sanitacji i estetyki siedlisk wiejskich

w zakresie środowiska naturalnego:

- Opracowanie powiatowego programu ochrony i kształtowania zieleni
- Opracowanie powiatowego programu zmniejszenia uciążliwości dla środowiska
- Objęcie ochroną prawną cennych przyrodniczo obszarów i obiektów
- Rozwiązanie problemu składowania odpadów (wysypiska dla odpadów płynnych i niebezpiecznych, w tym opakowań po środkach ochrony roślin)
- Wdrożenie programu zbiórki i segregacji odpadów

w zakresie kultury:

- Aktywizacja kulturowa małych miejscowości i terenów wiejskich
- Organizacja międzygminnych programów sportowych dla dorosłych

21. Harmonogramy realizacyjne

21.1. Wykaz najważniejszych zadań

W części drugiej dokumentacji załączono segregator z harmonogramami najważniejszych zadań, kolejnością i przewidywanymi terminami realizacji. Do zadań, tam gdzie było to możliwe, przypisano osoby bądź też instytucje i organizacje odpowiedzialne. Proponowany układ dokumentacji pozwala na modyfikowanie harmonogramów w zależności od postępu realizacji zadań. Nie powoduje konieczności zmiany strategii. Oddzielnie wytypowano część zadań możliwych do realizacji w ramach przedsięwzięć wspólnych i programów pomocowych.

Harmonogramy mają układ tematyczny obejmując wszystkie sfery życia gminy. Umożliwia to przeprowadzenie konsultacji ze środowiskami i doprecyzowanie postawionych zadań lub też wykorzystanie inwencji własnej i wprowadzenie nowych zadań i form aktywności społeczności gminnej.

W części zadań wymagających współpracy z miastem Kołobrzeg bądź też władzami powiatowymi, wystąpiła trudność wskazania odpowiedzialnych lub terminów realizacji. W wielu przypadkach gmina może być jedynie inicjatorem lub uczestnikiem szerszego programu lub procesu zmian.

21.2. Ramy finansowe i ograniczenia

Ograniczenia finansowe w realizacji strategii wynikają z istniejącego budżetu gminy i dostępności środków zewnętrznych, takich jak kredyty i środki pomocowe. Wpływ na wielkość dostępnych środków będą miały gwarancje rządowe lub też programy realizowane centralnie przez agendy rządowe, takie jak Agencja Modernizacji i Restrukturyzacji Rolnictwa, Agencja Własności Rolnej Skarbu Państwa i inne.

Zaciąganie przez gminę pożyczek (art. 720 - 724 Kodeksu Cywilnego), kredytów (art. 27 ustawy Prawo Bankowe z 1992r. Dz.U. Nr 72 poz. 359 z późn. zm.) lub emisja obligacji (ustawa z 1995r. Dz.U. Nr 83 poz. 420) uzależniona jest od zdolności kredytowej gminy. Kredyt lub pożyczka może być przeznaczona przez gminę na: pokrycie występującego w ciągu roku niedoboru budżetu gminy lub na sfinansowanie wydatków nie mających pokrycia w planowanych dochodach gminy (art. 22 ustawy o finansowaniu gmin).

Bieżące niedobory mogą być pokrywane z kredytu krótkoterminowego natomiast wydatki przekraczające planowane wpływy są z reguły pokrywane z kredytu długoterminowego. Należy podkreślić, że odsetki od kredytu i bieżąca spłata rat kapitałowych powoduje obniżenie zdolności kredytowej gminy. W art. 24 ustawy o finansowaniu gmin określono, że sumaryczne zadłużenie gminy nie może przekroczyć 15% planowanych dochodów gminy. Zatem łączne zadłużenie gminy Siemyśl nie powinno przekroczyć kwoty około 500 tysięcy złotych (pomniejszając tę kwotę o: spłatę kredytów długoterminowych, odsetki od kredytów, spłaty będące skutkiem poręczeń, spłatę pożyczek i ich kosztów finansowych oraz wykup przypadających na dany rok obligacji wyemitowanych przez gminę). Kwotę tę należy także pomniejszyć o sumę poręczeń ustanowionych na majątku gminy.

Realizacja strategii rozwoju gminy Siemyśl wymagać będzie opracowywania planów inwestycyjnych. Zadania wprowadzone do planu powinny znaleźć swoje odbicie w harmonogramach realizacyjnych przypisanych konkretnym celom strategicznym. Należy mieć świadomość, że cele zapisane w strategii oparte są na scenariuszu najbardziej prawdopodobnym, w którym założono wstąpienie Polski do Unii Europejskiej w latach 2005/2006. Proces wstąpienia i integracji poprzedzony zostanie procesami dostosowawczymi i przyznaniem Polsce funduszy pomocowych i preakcesyjnych.

Środki pochodzące z Unii Europejskiej pozwolą zwiększyć nakłady inwestycyjne w gminach jednak ze względu na "słabe" budżety gmin towarzyszyć będzie temu wspieranie przemian poprzez pożyczki z Banku Światowego oraz gwarancje rządowe.

Z analizy budżetów dla gminy Siemyśl za lata 1997, 1998 i 1999 wynika, że możliwości inwestycyjne gminy są bardzo małe. Tempo rozwoju gminy w dużej mierze uzależnione będzie od dostępności środków zewnętrznych i zdolności gminy do tworzenia interesujących programów oraz wygrywania przetargów. Ważnym elementem przyspieszonego rozwoju będzie także umiejętność pełnego wykorzystania istniejącej zdolności kredytowej i zwiększenie nakładów inwestycyjnych. Wymagać to jednak będzie wysokich kwalifikacji pracowników samorządowych i służb finansowych. Podnoszenie kwalifikacji pracowników samorządowych jest jednym z ważnych celów niniejszej strategii.

Gmina Siemyśl nie posiada znaczącego majątku, którego sprzedaż lub prywatyzacja pozwoliłaby pokryć bieżące potrzeby i potrzeby inwestycyjne. Nawet przy założeniu stabilnego wzrostu gospodarczego na poziomie około 4% PKB i uwzględnieniu możliwości pojawienia się środków preakcesyjnych (a po roku 2005 środków pochodzących z budżetu Unii Europejskiej) słabość własnego budżetu będzie silną barierą rozwojową.

Oszacowanie wielkości budżetu gminy pozwala stwierdzić, że nakłady inwestycyjne ogółem w ciągu 10 lat realizacji strategii mogą wynosić około 10 mln zł. Istniejące potrzeby w zakresie infrastruktury technicznej wynoszą ponad 25 mln zł (według szacunków własnych). Potwierdza to znaczenie przypisane takim celom jak pozyskiwanie środków pomocowych, tworzenie przedsięwzięć wspólnych (ponadgminnych) ze szczególnym uwzględnieniem współpracy z miastem Kołobrzeg i władzami powiatu czy też informatyzacja gminy i podniesienie kwalifikacji samorządów gminnych.

Oszacowanie budżetu gminy Siemysł i zdolności inwestycyjnych zostało wykonane w cenach stałych. Szacowana zdolność kredytowa gminy wyliczona została przy założeniu pełnego wykorzystania limitu zadłużenia gminy wynoszącego 15%.

VII. KONTROLA REALIZACJI STRATEGII PRZEZ GMINĘ SIEMYŚL

Każda strategia, niezależnie od tego czy jest tworzona dla firmy, kraju lub regionu, wymaga kontroli stopnia jej realizacji. Najprostszą metodą kontroli, obok subiektywnego odczucia poprawy sytuacji przez społeczność lokalną, jest porównywanie wskaźników rozwoju społecznego i wskaźników zmian infrastrukturalnych. Każda firma ocenia wzrost przychodów ze sprzedaży odnoszony do roku poprzedniego i poziomu inflacji, wzrost zysku netto, zwrot z kapitału, rentowność majątku, obrót zapasami i wskaźniki płynności. W przypadku gminy będą to wskaźniki pozwalające ocenić zmianę poziomu życia mieszkańców mierzoną, z jednej strony liczbą mieszkań przypadających na gospodarstwo domowe i liczbą uczniów na jedną klasę, a z drugiej strony liczbą kilometrów sieci wodociągowej lub też liczbą abonentów przypadających na 100 mieszkańców.

Rosnące oczekiwania i aspiracje społeczności lokalnej tworzą nowe potrzeby, co powoduje, że często zapominamy jak wiele udało nam się osiągnąć w przeszłości. Właśnie wskaźniki będące obiektywną miarą przemian pozwalają na chwilę refleksji i podsumowania.

Proponujemy, aby kolejne władze gminy chwaliły poprzedników za ich osiągnięcia i pokazywały jak wiele same osiągnęły. Warto jest co pewien okres czasu (np.: 2 lata) "świętować" (podsumowywać) przebytą drogę i wyznaczać sobie nowe zadania, gdyż tylko poprzez porozumienie możemy pozostawić coś następnym pokoleniom. Jak już zaznaczaliśmy, gmina osiągnie sukces tylko wtedy, gdy wszystkie jej działania ukierunkowane będą na realizację przyjętej strategii.

22. Proponowane wskaźniki kontrolne

Wskaźniki kontrolne pozwalają porównywać stan istniejący ze stanem przeszłym, wynikającym z realizacji strategii. Priorytety przyjęte w strategii pozwalają zdefiniować i ustalić wartość wskaźników odniesienia. Wskaźniki mogą mieć różny charakter dostosowany do potrzeb. Określenie podstawowych standardów, których spełnienie pozwala uznać osiągnięcie założonych celów, może się sprowadzać do określenia: *w gminie funkcjonuje: apteka i ośrodek medycyny rodzinnej, zapewniający dostęp do podstawowej opieki medycznej (pediatra, ginekolog, internista, gabinet pierwszej pomocy itp.)*. Może też przybrać postać wskaźnika liczbowego, którego wartość oddawać będzie pożądane zmiany lub procesy zachodzące w gminie.

Wskaźniki mieszkaniowe:

Wskaźnik nasycenia mieszkaniami = 100 gospodarstw domowych/100 mieszkań

Wskaźnik zagęszczenia mieszkań = 0,9 os./1 izbę

Wskaźniki edukacyjne:

Wskaźnik jakości kształcenia I = 24 dzieci/ klasę (izbę lekcyjną)

Wskaźnik jakości kształcenia II = 100% objętych nauką jęz. obcych (jeden lub dwa języki)

Wskaźnik jakości kształcenia III = 100% potrafi posługiwać się komputerem

Wskaźnik jakości kształcenia IV = 100% potrafi korzystać z mediów elektronicznych

Wskaźnik jakości kształcenia V = 100% dzieci objętych programem "szklanka mleka"

Wskaźnik jakości kształcenia VI = 100% dzieci pod opieką medyczną (w tym stomatologiczną)

Wskaźnik jakości kształcenia VII = 100% dzieci objętych dodatkowymi zajęciami sportowymi (nauka pływania, spartakiady itp.)

Wskaźnik kontynuacji kształcenia I = 100% kontynuacji nauki w gimnazjum

Wskaźnik kontynuacji kształcenia II = 60% kontynuacji nauki w szkole średniej

Wskaźnik kontynuacji kształcenia III = 40% kontynuacji nauki na studiach (ze szkół średn.)

Wskaźniki oświatowe:

Wskaźnik oświatowy I = 40% (liczba osób z wykształceniem zawodowym/ liczba mieszkańców)

Wskaźnik oświatowy II = 36% (liczba osób z wykształceniem średnim/ liczba mieszkańców)

Wskaźnik oświatowy III = 24% (liczba osób z wykształceniem wyższym/ liczba mieszkańców)

Wskaźnik oświatowy IV = liczba mieszkańców/ punkt biblioteczny

Wskaźnik oświatowy V = liczba woluminów/ liczba mieszkańców

Wskaźniki rolnicze:

Wskaźnik ochrony gruntów rolnych (I-III lub IV kl. bonitacyjnej) = powierzchnia gruntów rolnych w I-III lub IV kl. bonitacyjnej w badanym roku/ powierzchnia gruntów rolnych w I-III lub IV kl. bonitacyjnej w 1998 r.

Wskaźnik liczby gospodarstw = liczba gospodarstw w badanym roku/ liczba gospodarstw w 1998 r.

Wskaźnik struktury gospodarstw = liczba gospodarstw o powierzchni powyżej 20 ha/ liczba gospodarstw o powierzchni poniżej 20 ha

Wskaźnik zalesienia = powierzchnia lasów w danym roku/ powierzchnia lasów w 1998 r.

Wskaźniki infrastruktury:

Wskaźnik nawierzchni dróg = drogi bez nawierzchni utwardzonej/ długość dróg ogółem

Wskaźnik zwodociągowania = długość sieci wodociągowej/ długości sieci planowanej

Wskaźnik skanalizowania = długość sieci kanalizacyjnej/ długości sieci planowanej

Wskaźnik gazyfikacji = długość sieci gazowej/ długości sieci planowanej

Wskaźnik telekomunikacji = liczba abonentów/ 100 mieszkańców

Wskaźnik bezrobocia:

Wskaźnik bezrobocia = WB [%]

Wskaźnik bezrobocia kobiet = WBK [%]

Wskaźnik bezrobocia mężczyzn = WBM [%]

Wskaźnik bezrobocia absolwentów = WBA [%]

Wskaźnik medyczny:

Wskaźnik medyczny = punkt apteczny/ 3000 os.

Wskaźnik medyczny = lekarz rodzinny/ 500 os.

Dane zaczerpnięto ze studium uwarunkowań

Wskaźniki rozwoju gminy¹:

A: **Udział dochodów własnych gminy** w danym okresie czasu w stosunku do całkowitego dochodu gminy uzyskanego w tym samym okresie czasu (wyrażony w %).

B: **Udział wydatków inwestycyjnych** w ogólnych wydatkach poniesionych przez gminę w danym okresie czasu (wyrażony w %).

C: **Stopa ubóstwa** (wyrażona w %). Miarą tego czynnika jest liczba mieszkańców gminy otrzymujących pomoc za pośrednictwem gminnych służb pomocy społecznej (niezależnie od tego, czy pomoc taką otrzymali jednokrotnie czy też wielokrotnie albo stale).

D: **Stopa bezrobocia** (wyrażona w % liczba bezrobotnych mieszkańców danego obszaru w stosunku do ogółu czynnych zawodowo). Miarą tego czynnika jest liczba mieszkańców danej gminy zarejestrowanych w odpowiednim powiatowym urzędzie pracy. Liczba ta odzwierciedla “stan” na koniec każdego roku kalendarzowego.

Wskaźnik **stopnia rozwoju wspólnoty terytorialnej (gminy)** stanowi suma poprzednich:

A+B+C+D

Wskaźniki A i B świadczą o rozwoju wspólnoty terytorialnej, natomiast wskaźniki C i D o obciążeniu tego rozwoju zjawiskami i działaniami świadczącymi o istnieniu problemów społecznych spowalniających lub uniemożliwiających rozwój.

Wskaźniki A i B oblicza się następująco:

$$W = \frac{X - Min}{Max - Min}$$

Wskaźniki C i D oblicza się następująco:

$$W = \frac{Min - X}{Max - Min}$$

W obu wzorach *X* oznacza konkretną wielkość danego czynnika osiągniętą przez gminę w danym okresie czasu (tj. w danym roku).

Min oznacza minimalną wartość danego czynnika osiągniętą przez gminę w danym okresie czasu (tj. w danym roku), a *Max* jest to maksymalna wartość danego czynnika osiągnięta przez gminę w tym samym okresie czasu.

Szczegółowy opis wskaźników rozwoju gminy wraz z ich interpretacją znajduje się w książce “*Roczniki rozwoju samorządu województwa zachodniopomorskiego 1997-1998. Szanse i zagrożenia*” autorstwa R. Czyszkiewicza i M. Molewicza.

¹ Ryszard Czyszkiewicz, Marek Molewicz: *Roczniki rozwoju samorządu województwa zachodniopomorskiego 1997 – 1998. Szanse i zagrożenia*. Szczecin 1999 - maszynopis

Uwaga:

Ponadto typowe wskaźniki statystyczne: demograficzne i gospodarcze.

23. Uwarunkowania zmian strategii Gminy Siemysł

Strategia każdej organizacji, w tym także strategia gminy, jest dokumentem podlegającym zmianom zależnym od zmian zachodzących w otoczeniu, lub też zmian dotyczących wnętrza gminy, kształtujących jej atrakcyjność zewnętrzną i wewnętrzną.

Dokonywanie weryfikacji lub zmiany strategii powinno być brane pod uwagę w przypadku wystąpienia istotnych zmian. Ważnymi datami lub wydarzeniami, które mogą implikować zmiany w strategii gminy są:

- * Uchwalenie strategii dla powiatu kołobrzeskiego,
- * Uchwalenie strategii dla miasta Kołobrzeg,
- * Uchwalenie strategii województwa zachodniopomorskiego,
- * Koniec dwuletniego okresu wstępnego funkcjonowania reformy administracyjnej,
- * Ustalenie dokładnej daty i ogłoszenie harmonogramu przyjęcia Polski do Unii Europejskiej.

Pozostałe zmiany, takie jak zmiana kadencji rady gminy, nie wymagają zmian w strategii. Wymagają jedynie oceny stopnia realizacji strategii oraz przygotowania nowszej wersji harmonogramów realizacyjnych i zestawu wskaźników. Pojawienie się dodatkowych źródeł finansowania przyczyni się jedynie do przyspieszenia realizacji zadań, głównie w zakresie infrastruktury technicznej. Zmiana kolejności realizacji zadań (szczególnie w zakresie infrastruktury technicznej) wymuszona przez dającego środki finansowe nie jest wystarczająca do zmiany strategii. Tym bardziej, że strategia Gminy Siemysł zawiera cele kierunkowe zgodne z przewidywanymi celami dysponentów środków pomocowych, preakcesyjnych i innych. Są to zadania w zakresie infrastruktury technicznej jak i zadania w zakresie likwidacji dysproporcji rozwojowych pomiędzy miastem i wsią. Wszystkie programy związane z aktywizacją i restrukturyzacją obszarów wiejskich są zgodne z niniejszą strategią.

Opinie i komentarze do strategii Gminy Siemysł

Strategia stanowi dokument poufny przeznaczony tylko do użytku służbowego. Wszelkie udostępnienia strategii powinny być udokumentowane. Szkolenia i prezentacje przygotowane na podstawie strategii powinny zawierać jedynie materiały niezbędne do wykonania zadania.

Ustala się, że zbieranie opinii i ocen do strategii może być dokonane jedynie na podstawie załączonych poniżej ponumerowanych kart oceny.

Dokument nie powinien być powszechnie dostępny oraz kserowany i udostępniany osobom niepowołanym, gdyż stanowić to będzie naruszenie praw autorskich Zachodniopomorskiej Agencji Rozwoju Regionalnego SA. w Szczecinie. Stanowiąc to będzie także naruszenie interesów Gminy Siemysł.

